

การสำรวจความรู้และทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรที่อยู่
ในบัญชียาหลักแห่งชาติของนักศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร

นางสาว จิราภรณ์ พวงสมบัติ
นางสาว พจนา รวยลาภ

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2547

**THE SURVEY OF KNOWLEDGE AND ATTITUDE
TOWARDS THE USE OF HERBS LISTED IN THE
NATIONAL OF ESSENTIAL DRUG LIST AMONG
UNDERGRADUATE STUDENTS IN BANGKOK**

MISS JIRAPORN PUANGSOMBAT

MISS PODCHANA RUAILARP

**A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT
OF THE REQUIREMENT FOR
THE BACHELOR DEGREE OF SCIENCE IN PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY**

โครงการพิเศษ

เรื่อง การสำรวจความรู้และทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรที่อยู่ในบัญชียาหลัก
แห่งชาติของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

.....

(นางสาวจิราภรณ์ พวงสมบัติ)

.....

(นางสาวพจนา รวยลาภ)

.....

(อ.ดร.มนต์รัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(ผศ.ดร.เนติ สุขสมบูรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การสำรวจความรู้และทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรที่อยู่ในบัญชียาหลัก แห่งชาติของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

จิราภรณ์ พวงสมบัติ, พจนา รวยลาภ

อาจารย์ที่ปรึกษา : มนทรัตม์ ถาวรเจริญทรัพย์, เนติ สุขสมบูรณ์

ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำสำคัญ : สมุนไพร, บัญชียาหลักแห่งชาติ, ความรู้, ทัศนคติ

โครงการพิเศษนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความรู้เบื้องต้น การยอมรับและทัศนคติ ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการใช้สมุนไพรที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติและรูปแบบของผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่พึงประสงค์ โดยทำการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง และสถาบันราชภัฏ 1 แห่ง จากแบบสอบถาม 1,400 ฉบับ ได้รับการตอบกลับ 1,103 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 78.9 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง 656 คน (ร้อยละ 59.5) อายุเฉลี่ย 19.96 ปี (S.D. 2.03) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.4 ไม่ทราบว่าสมุนไพร 5 ชนิดต่อไปนี้ คือ ขมิ้นชัน, ฟ้ายะลวย, ชุมเห็ดเทศ, พญาเสือ และไพล ได้รับการจัดให้อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 60) ไม่ทราบสรรพคุณของสมุนไพรเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม มากกว่าร้อยละ 70 เชื่อว่าสมุนไพรเหล่านี้มีสรรพคุณในการรักษาโรคและบรรเทาอาการต่าง ๆ ได้จริงทั้งที่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.8) ไม่เคยใช้สมุนไพรเหล่านี้บรรเทาอาการเจ็บป่วยมาก่อน สำหรับสมุนไพรที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าเคยใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ฟ้ายะลวย, ไพล และขมิ้นชัน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อสมุนไพร แต่ร้อยละ 63.3 แสดงความคิดเห็นว่าสมุนไพรมีรสชาติไม่พึงประสงค์, รูปแบบของสมุนไพรดูไม่น่าใช้ (ร้อยละ 58.2) และหาซื้อยาก (ร้อยละ 37.4) สำหรับรูปแบบสมุนไพรที่กลุ่มตัวอย่างอยากให้มีการผลิตมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ยาแคปซูล, ครีม และเจล ตามลำดับ จากการศึกษาในครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะว่า หากต้องการให้มีการอนุรักษ์สมุนไพรให้มีการใช้อย่างแพร่หลายสืบไปควรมีการปลูกฝังและส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร ตลอดจนพัฒนารูปแบบสมุนไพรให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ให้มากขึ้น

Abstract

The survey of knowledge and attitude towards the use of herbs listed in National of essential drug list among undergraduate students in Bangkok.

Jiraporn Puangsombat, Podchana Ruailarp

Project advisors: Montarat Thavorncharoensap, Naeti Suksomboon

Department of Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

Keywords: herbs, National of essential drug list, knowledge, attitude

This special project was a survey research, which aimed to survey knowledge, acceptance and attitude towards five herbs listed in Thai National of essential drug list (NEDL) and to survey the desirable dosage forms of herbal products among undergraduate students in Bangkok. Data were collected from 6 universities and 1 Rajabhat Institute. Of 1,400 questionnaires sent out, 1,103 were returned, resulting in the response rate of 78.86%. It was found that 656 of the sample (59.5%) were female. The average age was 19.96 years (S.D. = 2.03). About 69.4% did not know that *Curcuma longa* Linn., *Andrographis paniculata* (Burm.f.) Nees., *Cassia alata* Linn., *Clinacanthus nutans* (Burm.f.) Lindaul. and *Zingiber cassumunar* Roxb. were listed in the NEDL. In addition, most of them (> 60%) did not know the indication of these herbs. More than 70% of the sample believed that these herbs could cure and relieve symptoms of diseases, however, only 51.8% had ever used these herbs before. *Andrographis paniculata* (Burm.f.) Nees., *Zingiber cassumunar* Roxb. and *Curcuma longa* Linn. were the 3 herbs that the sample indicated that they had ever used the most. Although most of them had positive attitude towards herbs, about 63.3% of them indicated that herbs had bad taste, the dosage forms of herbal products were not attractive (58.2%), and that it was difficult to buy herbs (37.4%). The 3 most desirable dosage forms of herbal products were capsule, cream and jel, respectively. It is recommended that to promote the use of herbs in the long period of time, we should provide education and develop the attractive dosage forms of herbal products to match the need of the new generations.